

Міністерство освіти та науки України
Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола

Циклова комісія журналістики

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**Особливості редакційно-видавничого втілення епістолярної літератури на
прикладі видань «Перегук двох» та «Вибране листування на тлі доби
1992-2002»**

Виконала: студентка 4 курсу,
групи В-41
спеціальності 061 «Журналістика»

Бакай Т. П.

Науковий керівник: Вишневська Г. Б.

Рецензент: Бездіжа А. А.

Оцінка _____

Тернопіль – 2023

АНОТАЦІЯ

Бакай Т. П. Особливості редакційно-видавничого втілення епістолярної літератури на прикладі видань «Перегук двох» та «Вибране листування на тлі доби 1992-2002».

Дипломна робота на здобуття кваліфікації фахового молодшого бакалавра зі спеціальності 061 «Журналістика» (ОП «Видавнича справа та редагування»). Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола. Тернопіль, 2023. 40 с.

Дипломна робота присвячена дослідженню редакційно-видавничих особливостей у творах «Перегук двох» та «Вибране листування на тлі доби 1992-2002». У даній роботі проведено аналіз редакційних змін і виправлень, які були внесені у твори. Він спрямований на вивчення роботи редакторів та видавців, їхнього впливу на творчість письменників та розуміння процесу формування тексту. Результати дослідження показують, що редакційні втручання можуть мати значний вплив на сприйняття творів, змінюючи їхній стиль, настрій та смислове наповнення. Вони можуть бути як позитивними, покращуючи текст і зрозумілість, так і негативними, порушуючи авторський задум та створюючи незрозумілість для читача. Під час аналізу було також виявлено деякі спільні тенденції у редакційно-видавничій роботі, що характерні для обох творів, але зустрічаються в різних контекстах.

Ключові слова: епістолярна література, редакційно-видавничий процес, підходи вивчення, видання, редакційні зміни.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕПІСТОЛЯРІЮ	6
1.1 Український епістолярій. Його особливості та сутність	6
1.2 Загальні підходи вивчення епістолярію	13
1.3 Особливості та класифікація епістолярних текстів	17
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ У ТВОРАХ «ПЕРЕГУК ДВОХ» ТА «ВИБРАНЕ ЛИСТУВАННЯ НА ТЛІ ДОБИ (1992-2002)»	25
2.1 Особливості редакційної роботи над твором «Вибране листування на тлі доби»	25
2.2 Специфіка редакційної роботи над твором «Перегук двох»	29
2.3 Порівняльний аналіз досліджених творів	33
ВИСНОВКИ	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	38

ВСТУП

Епістолярна творчість, а саме особисті листування, явище, яке маючи свої особливості, вважається складним у дослідженні. Епістолярне листування має давню історію, а його походження можна відстежити ще в античні часи. Зараз воно може виявлятися у різних формах, включаючи традиційні паперові листи, електронну пошту, текстові повідомлення або соціальні мережі. В будь-якій формі епістолярне листування передає інтимність, особистість та деталізацію, що часто бувають більш розгорнутими і виразними, ніж у звичайному усному спілкуванні.

У літературі епістолярне листування може використовуватися як самостійний жанр, де повість або роман будуються на основі листів героїв. Такий підхід дозволяє письменникові показати внутрішній світ персонажів, виразити їхні думки, емоції та конфлікти через власні слова. Він також дозволяє створити більш особливу та автентичну атмосферу, занурити читача у світ героїв та відчувати їхні переживання. Вони можуть відображати політичні події, соціальні проблеми, війни, кохання та інші аспекти життя певної епохи. Листування видатних письменників, митців, політиків або інших відомих особистостей можуть бути цінним джерелом для дослідження їхнього творчого процесу, особистих відносин та інтелектуального розвитку.

У загальному розумінні, епістолярне листування відкриває можливості для глибшого розуміння людського досвіду, сприяє збереженню історії та культури, а також дозволяє зблизити людей, які знаходяться на відстані, через обмін почуттями та думками.

Епістолярне листування також має велике значення як історичний та культурний документ. Листи зберігають історію, соціальні та культурні звичаї свого часу. Епістолографія на початку свого розвитку дуже чітко розмежувала класифікацію листів і таких видів існувало близько 41.

З розвитком листа правила його написання скорочувались і цим самим давали змогу людям спілкуватись без трафаретів. Листи ставали схожими більше на художні твори і їх особливістю було неспокій та емоційність. Вести

бесіду у давнину було цілим мистецтвом, адже у листах людина могла як на сповіді розповісти про всі свої страждання та переживання. Зізнатись у коханні колись можна було написавши довгий лист, висловивши усі свої почуття, а не написавши 2 рядочки у месенджері, як це роблять зараз. Саме тому дуже просто провести паралель між мистецтвом листування давнини та сьогоденням.

Актуальність теми редакційно-видавничого втілення епістолярної літератури полягає в тому, що листування є важливим джерелом інформації про минуле, відображає соціокультурний контекст того часу, в якому вони були написані. Видання листів як окремих творів або збірок листувань потребує ретельної редакційної обробки та відтворення контексту їх створення.

Об'єктом дослідження є епістолярна література.

Предметом дослідження є особливості її редакційно-видавничого втілення на прикладі видань «Перегук двох» та «Вибране листування на тлі доби 1992-2002».

Метою роботи є проаналізувати особливості редакційно-видавничого втілення епістолярної літератури на прикладі видань «Перегук двох» та «Вибране листування на тлі доби 1992-2002», з'ясувати особливості відтворення контексту створення листів та розкрити значення редакційної роботи для збереження історичної та культурної спадщини.

Завдання дослідження:

- 1) аналіз змісту та структури листів;
- 2) встановлення відповідності редакційного втілення контексту створення, виявлення особливостей редакційної роботи;
- 3) дослідження впливу на сприйняття та інтерпретацію творів.

Отже, епістолярна література часто є унікальним джерелом для дослідження літературних творів. Вона надає доступ до автентичних голосів письменників та їхніх інтимних думок, емоцій та творчих процесів. Дослідження епістолярних творів допомагає вивчати стиль, тематику та жанрові особливості.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕПІСТОЛЯРІЮ

1.1 Український епістолярій: його сутність, особливості

Дослідники визначають в даний час певні позитивні зрушення, які відбулися в області теорії епістолографії. Передусім мається на увазі розробка оригінального методу датування будь-яких листів на основі формульного аналізу та врахування літерних формул у певних хронологічних межах [16, с. 29].

До заслуг сучасної гносеології можна віднести той незаперечний факт, що в даний час послання досліджуються істориками і медієвістами виключно як один з основних жанрів письмових джерел, а не в поєднанні з різними групами актових матеріалів, як передбачалося в попередні десятиліття. Водночас листи стали предметом дослідження в різних наукових дисциплінах і галузях: філософії (Л. Гуслякова, П. Клакін, М. Коган), історії (В. Сметанін, Ю. Шаповал та ін.), епістології (В. Сметаніна), мовознавства (Т. Зоріна, В. Передрієнко, К. Ленець, М. Пилинський та ін.), психолінгвістики (Ю. Лотман, Т. Дрідзе), культурології (М. Коцюбинська та ін.), етнології (М. Дмитренко, П. Ротач та ін.), педагогіки (Є. Пасічник, О. Губко та ін.), психології.

Тож, як правило, у науковців зацікавлення викликають листи письменника у трьох випадках. Цитати з них, як правило, слугують для підтвердження чи спростування власної думки, для з'ясування генезису певного твору чи для характеристики певних людей. Тоді приватне листування виконує допоміжну функцію.

У центрі уваги вчених – цикл листів до однієї чи кількох осіб, пов'язаних із конкретною проблемою або написаних у певний період часу. Вони допомагають зрозуміти невідомі сторони творчої біографії митця. Оскільки лист — це не лише дія, а й реакція на суспільні події, то на його основі можна глибше пізнати епоху та ставлення автора до тих чи інших подій. Третю групу складають публікації самих листів, які супроводжуються короткими передмовами, в яких подається інформація про колекцію листів, місце їх зберігання, особливості кола кореспондентів тощо.

Беручи до уваги всі попередні літературознавчі дослідження приватного листування, можна, констатувати, що систематичних досліджень розвитку системи листів, які базувалися б на поглибленому аналізі теоретичного та текстового матеріалу, не було. І твори, які фрагментарно акцентують цю проблему, потребують виправлення. Проблеми стилю письма в другій половині 20 ст. майже не ставилися на порядок денний і не обговорювалися в наукових колах, тому потребують детального вивчення та вирішення. Крім того, ця проблема існує як щодо окремих стилів, так і щодо загального розвитку стилів, еволюційно-стильової типології.

Свого часу А. Алексєєв писав, що «у підручниках з риторики та поетики початку XIX століття лист визначався як проміжна форма між діалогом і монологом, як «розмова з відсутніми», що замінює усне мовлення» [27, с. 15]. Тут дослідник цитує Н. Греч, яка визначила родові поняття листа, зокрема щодо подібності листа та стенограми «розмови» [3, с. 52]. Розповідь тут ведеться від першої особи. Останній за змістом також наближається до монологу, оскільки автор дуже піклується про себе.

На відміну від жанрів художньої літератури, листування є безпосередньою розмовою про людину з людиною і спрямоване на конкретну особистість – адресата. Дійсно, в цьому сенсі листування є не тільки індивідуальною, а й колективною творчістю, оскільки автор кореспонденції завжди має на увазі особу адресата, його ставлення до нього, його інтереси, погляди тощо. Через це листи від однієї особи до різних кореспондентів пишуться по-різному.

За словами В. Стасова, «кожна літера – це портрет» [24, с.12], а інший дослідник зазначає: що «загальний тон приватного листування краще за будь-який інший матеріал дає нам можливість скласти про незнайомого нам особисто письменника певну і яскраву думку, відчутти сутність його особистості, зрозуміти його психологічне, внутрішній світ, вступати з ним у безпосереднє інтимне спілкування; вже за стилем листа, за способом його

подачі, за тоном він як на долоні: недарма Бюффон казав, що «по стилю можна пізнати людину» [23, с. 24].

Дослідження поштової справи другої половини ХХ ст. проводилися дослідниками з різних галузей, таких як історія, соціологія та комунікації. У ході якого спостерігається процес поглибленого самопізнання «Я» їх автора, його самовизначення у зв'язку з іншими людьми та часом. «Пізнати себе! Найважливіше – це таємниця життя людини, це, власне, найважче зрозуміти, обманути зовнішністю. Ніколи не можна бути впевненим у собі» [30, с. 28]. Підкреслюється суб'єктивний характер оцінки, значення, якого автор надає думкам і почуттям, що змусили його взятися за перо, свідчать про певні психологічні зміни свідомості, особливо художньої, адже «настав час нової щирості».

Водночас, на нашу думку, уважно читаючи листи, можна скласти і характеристику адресатів. І не лише інформацією, яка міститься в листуванні, а й тим, як автор листа звертається до адресата. З цієї причини окремого розгляду заслуговує проблема дослідження листів письменника за адресно-рецептивною спрямованістю, мотивована вимогами теоретико-модульного оновлення української філології в сучасних умовах концептуального плюралізму.

Свого часу Ю. Шерех у статті «Кулішеві листи і Куліш у листах» зазначав, що одна з головних відмінностей листа полягає в тому, що на ньому, окрім авторського малюнка, зображено конкретну особу, як її бачить автор. У цьому сенсі, вважає літературознавець, лист подібний до портрета в живописі, і кожен портрет несе в собі образ людини і художника. На думку вченого, можна було б класифікувати листи різних авторів за ступенем присутності в них образу адресата [28, с.63].

Письменна література завжди має подвійну перспективу та подвійний напрям оповіді та сприйняття. Але якщо щоденники й зошити спочатку не розраховані на широке прочитання, хоча й тут неминуче відбувається внутрішнє розщеплення особистості митця на творчу й сприймаючу, діалог із самим собою, то в листах перманентна присутня орієнтація на адресата. Присутність

адресата перетворює лист із монологу на діалог. Автор говорить про себе, свої почуття і думки, події свого життя, але іншим і для інших. Тому в листах, як і в мемуарах та автобіографічних творах, відбувається зображення автора і реальних людей, про яких він пише.

Варто зазначити, що в листі одна особа звертається до іншої без причини. Приводом для написання кореспонденції завжди є якісь дії, висловлювання, думки особи, до якої звертається автор.

І сам адресат безпосередньо особисто зацікавлений у підтримці чи спротиві дій, поглядів, прагнень адресата. Тому тематика листа та його тематична основа мають унікальні особливості. Відбираються і враховуються ті факти, події, явища, які входять в коло інтересів адресата, «оточують» його і спонукають до певних дій, думок і прагнень. Таким чином, об'єктивна основа листа найтісніше пов'язана з його суб'єктами - тим, хто пише, і адресатом.

Х. Ортега-і-Гасет, аналізуючи образ читача в художньому творі, стверджує, що справжня мова не тільки говорить про щось, але й хтось нею звертається до когось. У кожному мовленнєвому процесі беруть участь суб'єкт мови та його адресат. Мовлення має діалогічну природу, і всі інші форми мовлення лише пригнічують його ефективність. Тому ми вважаємо, що лише та книга заслуговує на увагу, яка дає нам відчуття, що її автор може конкретно уявити свого читача і що її читач відчуває сильну руку автора» [25, с. 107]. Це теж певною мірою відноситься до листів, оскільки останні, крім образу автора, несе в собі суб'єктивний образ конкретної людини, але через своєрідне авторське заломлення.

Важливою проблемою видається нам дослідження епістолярної літератури з точки зору «чистоти родової структури». Аналіз сутності літературного листування передбачає з'ясування концептуальної парадигми: криза – традиція – новаторство. Тому що поява нової естетичної якості відбувається в точці зіткнення традиції та новаторства. «Діалектичний процес переосмислення» (Г. Грабович) особливо динамічний у кризових ситуаціях.

У художньо-літературний процес 20 ст. окреслилися тенденції, що призвели до розмивання жанрових меж, до появи їх новоутворень, що не вписуються в канонічні дефініційні рамки. Літературознавці називають цей процес «гібридизацією жанрів» або «розгерметизацією канонічних жанрів». «Характерною рисою часу є змішання жанрів, а не колишня їх аристократична чистота», – вважає Е. Межелайтіс [20, с.183]. Вивчаючи приватне листування зазначеного періоду, маємо можливість відзначити, що й тут відбулися певні зміни. Адже жанр листа, як і всі інші, мінливий, рухливий, тому, слідуючи духу часу, «старий, відносно стійкі родові форми наповнюються новим змістом, і тому відбувається їхня постійна модифікація» [15, с. 107].

Типологія жанрів збереглася лише в період класицизму, коли висувалися жорсткі вимоги до чистоти і канонічності всіх літературних форм. Родова характеристика зазначеного періоду також визначається багатьма взаємопов'язаними чинниками, адже в приватному листі як елементі національної культури і як документі індивідуальності інтегруються та засвоюються різноманітні чинники буття та духовності. Оскільки діяльність українських письменників перебуває в умовах жорсткої дискримінації та постійної заборони, «приватний лист часом ставав єдиною можливістю, формою, засобом не тільки комунікативного, а й для вираження естетичних потреб» [17, с. 86].

З одного боку, приватне листування, що розвивалося, опановувало нові «мови» спілкування, а з іншого — розвивало свою неоднозначність. Листи набувають нових, невластивих їм якостей: поліфункціональні літери, своєрідні калейдоскопічні літери, які вбирають «осколки» різних жанрів і гармонійно поєднують їх у лист-розповідь. Водночас працювали листи, відмінною рисою яких була єдина сюжетно-жанрова структура.

Новим кроком у вивченні листів письменника було б вивчення їх на проблемно-тематичному рівні. Важливе місце цій темі відводилося і в античних теоріях стилю послання.

Лист, як і інші жанри, відображає еволюцію культури з точки зору того, як вона вибирає та формує конкретні теми та зміст у цілому. Як зазначав І. Паперно, «... принцип відбору інформації, яка написана в листі... визначається не лише прямою орієнтацією на адресата. Способи самовираження, події чи деталі, які варто записати, були явищем, яке змінювалося разом із орієнтацією культури. Те, що в одну епоху визнається фактом культури, в іншу просто не помічається і відкидається як неважливе... Але водночас відбувається і зворотний процес: з одного боку, принципи самовираження формують композицію лист, а з іншого боку, зафіксоване входить у свідомість часу і стає культурним фактом» [22, с. 107]. Пояснення тематичних особливостей листа дозволяє замислитися над процесами.

У питанні про співвідношення і співвідношення предмета і жанру ми дотримуємося теорії М. Бахтіна, згідно з якою сюжет розуміється як жанровий «погляд» на світ. За визначенням дослідника, «Жанр – це первісна єдність теми й розмови про тему» [19, с. 253]. А оскільки «предметом твору є предмет цілого висловлювання як певного суспільно-історичного акту» [19, с. 252], то лист, який безпосередньо є таким висловлюванням, спочатку формується як особлива родова форма, все згідно до певної теми. Усе це визначає місце теми у виникненні та функціонуванні епістолярного жанру.

Вивчаючи листування другої половини ХХ століття, ми дійшли висновку, що зміни в родовій структурі листа відбилися і на стилістичній палітрі листа. Новим підходом до вивчення літерної системи було б тому вивчення проблеми стилю в листах українських письменників другої половини ХХ ст.

Мабуть, має сенс сказати, що в листах серед інших стилів переважає розмовний стиль. Ще стара «риторика» виявила, що послання багате на розмовні інтонації. Однак, слід сказати, що стиль листа і мова розмови – це не одне і те ж. Для листа характерні такі «параметри» розмовної мови, як невимушеність, ситуативність, безпосередність у спілкуванні. Згадані властивості розмовної мови, безсумнівно, відображені в листі. Кореспонденти часто розуміють з півслова, якщо знають тему листування.

Однак якщо лист є тільки початком листування, то потім спостерігається відсутність ситуальності. Невимушеність також можлива не в кожному листі, а лише в товариському, дружньому, інтимному.

Слід зазначити, що «параметри», які визначають розмовну мову і відрізняють її від інших стилів мовлення, також важливі для листа, але далеко не є вичерпними ознаками їх стилістики.

Володіння при цьому розмовною мовою має спонтанний характер, а письмо, навпаки, часто є складним; Навіть якщо автор пише своє повідомлення на «одному диханні», не думаючи про речення, сам процес написання відбувається повільніше, ніж процес говоріння.

С. Антоненко вважає за доцільне виділення листів письменників в окремий жанр, оскільки в них чітко відображена особистість автора, дотримується авторська ідейність, професійно-художні особливості, варіації будови тексту та використання мовних засобів у листах повинні з'являтися в письмовій формі. Через це приватне, неофіційне листування письменника наближається до розмовного, публіцистичного та художнього стилів, а приватне, офіційне – до ділового [1, с. 19]. Дослідник літературного письменства 1920-50-х років. В. Кузьменко вважає, що «окремі відповідності є складовими частинами різноманітних функціональних стилів, а тканина кожного листа, у свою чергу, зіткана з кількох стилів мовлення.

З цим твердженням можна погодитися, оскільки в нашому випадку ми маємо справу з листами митців художнього слова, які, всупереч обмеженням і приписам, нерідко ламали традиційний штамп літерності й надавали листам і творам мистецтва повну самостійність. Навіть у приватному листуванні вони залишалися передусім митцями, а лист був яскравим прикладом їх мистецького саморозкриття.

На підставі проведеного дослідження було зроблено такі висновки: у галузі епістолографії відбулися певні позитивні зрушення, які виявилися виключно у вивченні листів як основного виду писемних джерел, а не в поєднанні з різними групами писемних джерел. файли; Літери стали предметом

вивчення в різних наукових дисциплінах і галузях; розробив оригінальний метод датування всього листування, заснований на формульному аналізі та врахуванні епістолярних формул у певних хронологічних межах.

Проте, враховуючи всі попередні літературознавчі дослідження листопису, вважаємо за можливе виокремити такі основні підходи до дослідження листа: через адресатно-рецептивну орієнтацію; за «чистотою» родової будови; за проблемно-тематичною спрямованістю; за стильовим принципом. Це дає змогу поєднати аналіз характеристик листа з урахуванням факторів і таким чином адекватно класифікувати родові модифікації за загальним комплексом найбільш суттєвих характеристик листування як середньої ланки інтелектуально-культурного спілкування.

1.2 Загальні підходи вивчення епістолярію

Епістолярій – це літературний жанр, який включає в себе листування. Вивчення епістолярію може бути корисним для розуміння культурних, історичних, соціальних та інших аспектів життя людей минулих часів. Ось декілька загальних підходів до вивчення епістолярію:

Історичний підхід. Цей підхід передбачає вивчення листів з точки зору історії. Вивчення епістолярію з цієї точки зору може допомогти в розумінні політичних, соціальних та культурних змін, що відбулися в минулому.

Літературний підхід. Цей підхід передбачає вивчення листів як літературного жанру. Вивчення епістолярію з цієї точки зору може допомогти в розумінні літературних технік, стилів та прийомів, які використовуються в листуванні.

Антропологічний підхід. Цей підхід передбачає вивчення листів з точки зору соціокультурного контексту та звичаїв, що існували в той час, коли були написані листи. Вивчення епістолярію з цієї точки зору може допомогти в розумінні культурних відмінностей між різними епохами та країнами.

Психологічний підхід. Цей підхід передбачає вивчення листів з точки зору психології. Вивчення епістолярію з цієї точки зору може допомогти в розумінні

емоцій, мотивації та ставлення до життя індивідуальних авторів листів [4, с. 119].

Гендерний підхід. Цей підхід передбачає вивчення листів з точки зору гендерної теорії. Вивчення епістолярію з цієї точки зору може допомогти в розумінні статевих ролей, ставлення до гендерних ролей та статевої ідентичності в різних епохах та культурах.

Лінгвістичний підхід. Цей підхід передбачає вивчення листів з точки зору мови та лінгвістичних особливостей. Вивчення епістолярію з цієї точки зору може допомогти в розумінні різних мовних стилів, мовних особливостей та лексичних відмінностей в різних часах та культурах.

Культурологічний підхід. Цей підхід передбачає вивчення листів з точки зору культурології. Вивчення епістолярію з цієї точки зору може допомогти в розумінні культурних значень та символів, які використовуються в листуванні.

Ці підходи можуть використовуватися окремо або в поєднанні один з одним для більш повного розуміння епістолярію. Важливо пам'ятати, що кожен лист є унікальним твором, який може містити в собі різні аспекти та відображати різні аспекти життя автора та часу, коли він був написаний.

Також важливо звернути увагу на контекст написання листів – хто був адресатом, в якій культурі та часі вони були написані, який був соціальний статус автора та адресата, яка була мета листування. Вивчення епістолярію може допомогти в розумінні історичного та культурного контексту, а також особистих взаємин між авторами та їхніми адресатами.

Крім того, можна досліджувати різні жанри епістолярію, такі як лист-проповідь, лист-оповідання, лист-діалог, лист-листування та інші. Кожен з цих жанрів має свої особливості та може бути вивчений з різних підходів.

Загальні підходи до вивчення епістолярію можуть допомогти в розумінні історії, культури та мови. Вони дозволяють розглянути листи з різних точок зору та збагатити наше розуміння різних аспектів життя та культури в різні епохи та культури [7, с. 86].

Окрім загальних підходів до вивчення епістолярію, існують також спеціалізовані підходи, які досліджують певні аспекти листування. Наприклад:

Психологічний підхід. Цей підхід досліджує листування з точки зору психології та особистісного розвитку. Вивчення епістолярію з цієї точки зору може допомогти в розумінні особистісних взаємин та мотивацій авторів та адресатів.

Літературний підхід. Цей підхід досліджує листи як літературний жанр та аналізує їхню структуру, стиль та мову. Вивчення епістолярію з цієї точки зору може допомогти в розумінні літературного стилю та творчого процесу авторів.

Антропологічний підхід. Цей підхід досліджує листування з точки зору культурних та антропологічних аспектів. Вивчення епістолярію з цієї точки зору може допомогти в розумінні культурних різноманітностей, міжкультурних взаємин та соціальних процесів.

Кожен з цих підходів може бути застосований для дослідження різних аспектів епістолярію, що дозволяє отримати більш повне розуміння та інтерпретацію листів.

Крім того, існують підходи до вивчення епістолярію, які зосереджуються на конкретних аспектах листування. Наприклад:

Жанровий підхід. Цей підхід досліджує епістолярій з точки зору жанру та визначає його особливості та характеристики. До жанрів епістолярію можна віднести лист-роман, лист-оповідання, ділові листи, приватні листи тощо.

Комунікативний підхід. Цей підхід досліджує епістолярій з точки зору комунікації та вивчає, як інформація передається та сприймається у листуванні.

Соціолінгвістичний підхід. Цей підхід досліджує епістолярій з точки зору мови та мовленнєвого поведінки у листуванні. Вивчення епістолярію з цієї точки зору може допомогти в розумінні соціальних та культурних аспектів мови [6, с. 111].

Гендерний підхід. Цей підхід досліджує епістолярій з точки зору гендерних ролей та стереотипів. Вивчення епістолярію з цієї точки зору може допомогти в розумінні гендерних аспектів культури та соціального життя.

Кожен з цих підходів може бути використаний для дослідження різних аспектів епістолярію, що дозволяє отримати більш повне розуміння та інтерпретацію листів. Використання різних підходів також може сприяти розширенню області дослідження та дозволити зробити більш комплексний аналіз епістолярію.

Крім підходів до вивчення епістолярію, існують також інструменти та методи, які використовуються в процесі аналізу листів. Деякі з них включають:

Аналіз мовленнєвих засобів. Цей метод дослідження зосереджений на мовленнєвих засобах, які використовуються у листуванні, таких як лексика, граматика, стиль тощо. Він дозволяє розглянути мовленнєві особливості та характеристики листів та отримати розуміння мовленнєвого поведінки авторів.

Соціологічний аналіз. Цей метод дослідження зосереджений на соціальних аспектах листування, таких як статус та соціальний клас авторів, контекст та інші фактори, що впливають на комунікацію. Він дозволяє отримати розуміння соціальних та культурних аспектів листування та їх взаємозв'язку.

Психологічний аналіз. Цей метод дослідження зосереджений на психологічних аспектах листування, таких як емоційний стан авторів, мотивація, особистісні характеристики тощо. Він дозволяє отримати розуміння психологічних аспектів комунікації у листуванні та їх впливу на зміст та форму листів.

Культурологічний аналіз. Цей метод дослідження зосереджений на культурних аспектах листування, таких як традиції, цінності, норми поведінки тощо. Він дозволяє отримати розуміння культурологічних аспектів комунікації у листуванні та їх впливу на зміст та форму листів.

Ці інструменти та методи можуть бути використані окремо або у комбінації для досягнення різних цілей вивчення епістолярію. Наприклад, соціологічний та культурологічний аналіз можуть допомогти вивчити соціальний та культурний контекст, в якому були написані листи, а психологічний аналіз може допомогти зрозуміти мотивацію та емоційний стан авторів [6, с. 96].

Окрім того, для вивчення епістолярію можуть бути використані такі додаткові методи:

Інтертекстуальний аналіз. Цей метод дослідження зосереджений на вивченні зв'язків між різними текстами, включаючи листи. Він дозволяє встановити, які тексти та ідеї були використані авторами листів та як вони взаємодіють між собою.

Архівний аналіз. Цей метод дослідження зосереджений на вивченні листів, які зберігаються в архівах та музеях. Він дозволяє отримати доступ до первинних джерел та вивчити різні аспекти листування, такі як відносини між людьми, соціальний та культурний контекст тощо.

Комп'ютерний аналіз. Цей метод дослідження зосереджений на використанні комп'ютерних технологій для аналізу листів, таких як програми для аналізу тексту. Він дозволяє автоматично визначати різні аспекти тексту, такі як стиль, граматику, лексику тощо.

Усі ці методи можуть бути використані для вивчення епістолярію та отримання різних типів дослідницьких результатів.

1.3 Особливості та класифікація епістолярних текстів

Особливості літерного стилю найяскравіше виявляються в листах. Лист — це «письмовий монолог, адресований уявній особі, але, як правило, у розмовному тоні, і може бути розширеним відтворенням якогось діалогу з відсутнім, але добре представленим співрозмовником».

К. Ленець розрізняє два види листування: офіційне або неофіційне та неофіційне або приватне. Офіційно воно здійснюється між установами, організаціями, неофіційно — між приватними особами. Ділове листування між окремими особами та установами та організаціями також вважається різновидом приватного листа. Приватне листування має переважно побутовий або інтимний характер і «відбиває життєвий досвід, світогляд, естетичні смаки та інтереси автора. Соціальний статус та індивідуальні риси характеру, а також ступінь спорідненості чи знайомства автора з адресатом, близькість інтересів і переконань чи спільність цілей і уподобань» [3, с. 99].

Усі тексти листів характеризуються певними структурно-композиційними, комунікативними та змістовно-тематичними ознаками. Загальну структуру листа визначають такі компоненти:

- 1) певні стандартизовані форми звернення, початок і кінець листа, надання йому вигляду цілісного цілого, різноманітні побажання, вітання;
- 2) директивна спрямованість листа;
- 3) наявність питальних і окличних речень;
- 4) повідомлені формули;
- 5) викладення змісту в першій особі та включення займенників і дієслів другої особи, що звертаються до конкретного адресата. Складові частини листів визначалися зовнішніми ознаками, але засобами оформлення

Початок і кінець тексту досить різні:

Перші апелятивні формули найбільш детально представлені в працях С. Богдана, Є. Ветрової, Н. Журавльової, К. Ленець, Т. Лещинської та Л. Корновенко.

Інколи лист починається зі святкового привітання чи офіційного звернення: товаришу (-шко), громадянко (-нько) – донедавна, або пане (пані), добродійко (добродійко,), що є більш уживаним у мові, або friend , girlfriend, brother, які вказують на близькі, дружні стосунки між адресатами. У листі І. Франка ці звертання ускладнені різними типами значень, які й визначають характер стосунків між людьми: добрий, коханий, шановний, дорогий, ласкавий. Для окремих листів адреса може стояти в середині або в кінці першого речення або взагалі не існувати [24, с. 87].

Традиційні формули закінчення листа: «до побачення», «до побачення», «будь здоров». У листах І. Франка вживається: «Цілую Вас», «Ваш щирий і вірний друг», «Прощайте», «Залишаюся з пошаною», «Ваш Іван Франко», «Залишаюся з пошаною», «З повагою Іван Франко», «Будь здоров і не гнівайтесь, Мої найкращі вітання всім товаришам, я залишаюся в глибокій повазі, пересилаю мої гарячі вітання і т.д.

Слід зазначити, що форми вітання та закінчення листів надзвичайно різноманітні, індивідуалізовані, багаті на прислів'я, дрібно-пестливі елементи, слова з оцінним значенням.

Розпорядчий характер листів полягає у зверненні до адресата з проханням виконати певну дію чи поведінку і передається за допомогою конструкцій із дієсловами в наказовому способі.

Синтаксична будова листів близька до усної комунікації, тому тут переважають прості синтаксичні одиниці. Листи зазвичай рясніють питальними конструкціями, які з'являються або на початку, або в кінці тексту і вимагають конкретних відповідей. Найчастіше питальні слова (займенники, прислівники, частки) – хто, де, що, як та ін. Велике функціональне навантаження припадає на окличні речення, які покликані відобразити психологічний настрій людини, а емоційні частки та вигуки в структурі окличних конструкцій допомагають визначити наявність загального експресивного забарвлення. Неповні речення, еліпси, натяки на факти, події, ситуації, відомі обом мовцям, часто зображуються в листах [8, с. 19].

Письменницькі листи, як правило, характеризуються складними синтаксичними конструкціями різного роду. Висловлювання в текстах листів структуровані за певними граматичними правилами, вони не можуть розташовуватися в тексті в будь-якому порядку, але чітко визначаються своїм функціональним призначенням вирішення комунікативних завдань.

Значне місце в текстах листів займають звітні формули, в яких подається висловлення думок, пов'язаних із власною діяльністю та особистим життям дописувача з різними процесами. Найчастіше динамічний розвиток сюжету або оформлення стандартних повідомлень про отримання листа від адресата передбачає багатослівність.

Система особових займенників, що вживаються учасниками комунікації, виконує специфічну функцію епістолярного жанру, а саме: з одного боку вони є носіями звернення автора до конкретного адресата, з іншого – виражають залежність від повідомлення про попередній зміст сказаного. Крім того,

займенники вказують на причетність (непричетність) мовців до подій, що описуються. Листи майже завжди містять імітацію діалогу з уявним співрозмовником. Певний комунікативний образ адресата створюється цитуванням чи згадуванням у тексті висловлювань адресата чи прямим проханням продовжити розмову. За С. І. Гіндіним, така особливість внутрішньої будови листів називається діалогічністю. На відміну від діалогічних листів, у листах-монологіях адресат виступає як мовчазний одержувач того, що передається, текст не містить запитань, що потребують відповіді, його висловлювання не цитуються. Вважається, що чим більше переконливих конструкцій зустрічається в листі, тим він діалогічніший. Вчені виділяють такі ознаки діалогічності:

- вживання особових і присвійних займенників 2-ї особи. один і багато з так званими розмовними і писемними дієсловами: ти (ти) згадуєш, питаєш, питаєш; У вашому листі сказано; [12, с. 191].

- наявність наказів і форм дієслів, що містять посилання на попередні тексти: напиши, розкажи; якби ви мені написали; [12, с. 191].

- питання до адресата, що вимагають відповіді, спонукають до продовження діалогу. Крім того, імітація діалогу досягається частим повторенням у листах звернення співрозмовника, використанням лайків, а також постійним впливом на думки і почуття адресата [12, с. 191].

Наступною структурно-композиційною особливістю листів є «письмовий вигадок усного і розмовного мовлення вихованих верств, листи відображають активні зміни в їх усній мові і першими їх фіксують. Матеріали листа пропонують більш детальну висвітлення різноманітних аспектів розвитку літературної мови: поповнення її лексичного та фразеологічного фонду, вироблення граматичних, семантичних і стилістичних норм.

Комунікативний підхід до вивчення текстів листа дає змогу враховувати особливості процесу спілкування в кожному конкретному мовленнєвому акті, оскільки комунікативна діяльність, що зумовлює створення листа та сприйняття

його змісту, має велике значення для його структури. Доброта, обізнаність і розуміння.

Загальний комунікативний фон листування, а саме: соціальні, історичні та культурні фактори, регулюють вибір оптимальних засобів мови для впливу на адресата, реалізації власних ілокутивних намірів. В. Шинкарук вважає, що такими факторами можуть бути:

- мовленнєва ситуація;
- намір, комунікативна мета повідомлення;
- мовний досвід адресата;
- структура попереднього тексту;
- обставини, що зумовили текст;
- структура ситуації; мовець, слухач, об'єкт мовлення;
- психічний і фізичний стан оратора;
- важливість події, яка є темою повідомлення;
- загальна характеристика слухача-співрозмовника (його вік, стать, ступінь спорідненості з мовцем);
- готовність взяти до відома те, що повідомляється.

Переконані, що подібні фактори визначають структурно-тематичний зміст листів.

Однак, окрім вищезазначених, спілкування листами має свої специфічні умови. Комунікатори, які не мають прямого взаємного зорового і слухового контакту, не мають можливості спостерігати реакцію на отриману інформацію. На оформлення літер впливає часова та просторова дистанція, вони не доповнюються паралінгвістичними елементами, як розмовні тексти.

Комунікативна ситуація, до якої ілокутивні вказівки, формальність/неформальність умов спілкування тощо належать, виступає регулятором мовленнєвої поведінки адресованого та адресованого, визначає вибір мови та засобів спілкування. Звичайно, ситуація мовленнєвого акту визначається й оцінюється особою, виходячи з власного життєвого досвіду, іноді на форму мовленнєвого акту впливають місце й час написання листа. У

кожній конкретній ситуації мовленнєвий акт відображає особисті думки, настанови, ідеї, емоції співрозмовника, що знімає соціальну абстракцію комунікативної ситуації [16, с. 56].

Листування, порівняно з усним мовленням, характеризується меншою спонтанністю, воно більш відредаговано, підготовлено, особливо це стосується листа письменника. Створення таких текстів «відбувається в істотній відповідності до закованої норми (в тій мірі, в якій вона є у автора тексту)». Крім того, листи адресовані небагатьом адресатам, а особисте листування взагалі не призначене для публікації. Слід пам'ятати, що листи відображають настрій, психологічний та емоційний стан адресата в певний момент часу, документують певну залежність автора від адресата.

С. Гіндін вказує на ще одну особливість листування, а саме на те, що «жанр листів є замкнутим щодо зворотного комунікативного відгуку: відповідь на лист, якщо й написана, також має форму листа».

Своєрідність стилю листа виявляється також у його тематичній та функціонально-стилістичній завершеності. Підтвердженням такої думки є висновки дослідження С. Комарової, яка, враховуючи певну комунікативну спрямованість і конкретну мету листування, виділила типи текстів листів, кожен з яких ґрунтується на ряді функціональних, ситуативних. і мовні елементи. Це:

- традиційно-обрядове листування (етикетно-обрядової спрямованості);
- емоційно-інтимне листування (емоційний вплив інформації інтимного характеру);
- інтелектуально-емоційне листування (інтелектуальний вплив на реципієнта).

Традиційно-обрядове листування поєднує в собі такі родові види: прохання, скарга, подяка, привітання, інформаційні дипломатичні листи, сімейні та домашні листи. До емоційно інтимного листування належать дружні повідомлення, інтимне сімейне листування, любовні листи. Інтелектуально-емоційне листування складається з філософських

листів-роздумів, листування членів таємних організацій, листових трактатів, листів-рецензій.

К. Ленець також описує тематичну сторону листів. За призначенням і характером відносин між дописувачами вона розділила листи на чотири групи:

- побутовий;
- інтимно-дружній;
- приватно-ділові;
- офіційно-ділове (службове листування між установами та організаціями не враховується).

Д. Крюков і Т. Івушкіна поділяє листи на особисті та відверті. До особистих належать публічні (суспільні), ділові та ін. До публічних належать родинні та дружні листи, листи-скарги (мають контактоутворюючу функцію), листи-вітання, листи-співчуття, листи-консультації тощо.

«Можливий поділ листів за соціальними, віковими та територіальними ознаками» [1, с. 89].

С. Гіндін також розрізняє «листи-відповіді та ініціативні листи».

В окрему групу слід виділити письменницький епістолярій, який має досить специфічні характеристики:

1) Написання будь-якої кореспонденції, особистої чи ділової, є таким же творчим процесом для письменника, тому що лист створюється за всіма законами літературної майстерності;

2) Стиль відповідного автора повинен відображатися в листах. Можна лише погодитися з думкою В. Жайворонка, який зазначав, що «чим колоритніша особистість, тим оригінальніший її стиль мовлення, оскільки в її мовленні неминуче виявляються внутрішні якості особистості».

3) Письменник повинен усвідомлювати, що його гносеологічна спадщина може бути опублікована для широкого загалу.

Особливістю стилю листа є те, що при написанні текстів листа відіграють роль структурні, комунікативні та змістовні фактори. Зі структурної точки зору листи постають як цілісні одиниці з усталеними стандартизованими

елементами початку і кінця, які орієнтовані на конкретного адресата. Розповідь ведеться від першої особи, а сам текст насичений часовими формами дієслів і наказового способу, повідомленими за допомогою формул, прямих запитальних речень, що вимагають конкретної відповіді, а також окремих конструкцій, що надають листам певної емоційності та експресивного забарвлення. Комунікативний характер листового мовлення включає обмін інформацією, який визначається насамперед особистими стосунками співрозмовників і соціальними умовами, що супроводжують процес мовлення. Добираючи мовні засоби, автор листа враховує їх відповідність конкретній комунікативній ситуації. Серед факторів, що її створюють, найважливішими є:

- тон спілкування;
- соціальні параметри мовців;
- ставлення кореспондентів до спілкування;
- комунікативна мета, мовна ситуація;
- мовний досвід адресата.

Залежно від тематичної різноманітності комунікативного підґрунтя, ілокутивних інтенцій та мовних засобів їх реалізації тексти листів поділяються на три групи:

- традиційний ритуальний обряд;
- емоційно-інтимне листування;
- інтелектуально-емоційне листування.

Для подальшого аналізу лексичних ресурсів листа важливий тематичний аспект.

Отже, теоретичні основи дослідження епістолярію розкривають різні аспекти цього жанру та дають поштовх до аналізу листів та їхнього значення. Основи дослідження епістолярію дозволяють дізнатися більше про автора, суспільство та епоху, в якій він жив.

РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ У ТВОРАХ «ПЕРЕГУК ДВОХ» ТА «ВИБРАНЕ ЛИСТУВАННЯ НА ТЛІ ДОБИ (1992-2002)»

2.1 Особливості редакційної роботи над твором «Вибране листування на тлі доби»

«Вибране листування на тлі доби» є твором, що містить кореспонденцію відомих діячів культури та мистецтва українського Західного краю, яка проходила в період міжвоєнного часу та протягом Другої світової війни. Редакційна робота над цим твором має свої особливості, які необхідно враховувати при підготовці до публікації.

Однією з особливостей є необхідність вивчення історичного контексту того часу, про який йдеться у листуванні. Це дозволить читачам краще зрозуміти зміст листів та зв'язки між особистостями, які їх переписували. Редактор повинен бути ознайомленим з культурним та історичним фоном того часу, щоб вірно розуміти контекст, у якому були написані листи.

Також важливо враховувати стиль та лексику авторів, що переписувалися, оскільки це дозволить зберегти автентичний характер тексту. Редактор повинен враховувати особливості мови та стилю кожного автора та забезпечити їх відтворення в остаточному вигляді тексту [3, с. 86].

Також до редакційних задач належить виправлення орфографічних та граматичних помилок, а також забезпечення читабельності та зрозумілості тексту для сучасного читача. При цьому важливо зберегти оригінальний стиль та відтворити передані в тексті емоції та настрої авторів.

У процесі редакції також може бути необхідно здійснити вибір тих листів, які будуть включені до видання. Редактор повинен оцінювати не тільки літературну цінність листів, але й їх історичне значення, а також їх взаємозв'язки між собою та з контекстом доби, щоб забезпечити логічну та зрозумілу композицію твору.

Крім того, редактор повинен звернути увагу на питання правопису, пунктуації, структури речень та абзаців, щоб забезпечити логічність та

зрозумілість тексту. Також можуть бути потрібні деякі редагувальні заходи, такі як скорочення довгих речень або видалення повторень.

Важливим етапом редакційної роботи є також перевірка фактологічної точності та достовірності інформації, що міститься в листах. Редактор повинен перевірити правильність дат, імен та подій, що згадуються в тексті, а також перевірити джерела та забезпечити відповідність тексту історичним фактам.

Нарешті, після всіх вищезгаданих редакційних заходів, редактор повинен забезпечити логічну та зрозумілу композицію твору та його остаточний вигляд. Також можуть бути потрібні додаткові заходи щодо верстки, дизайну та оформлення книги, щоб забезпечити якісний та привабливий вигляд видання.

Отже, редакційна робота над твором «Вибране листування на тлі доби» потребує уважного вивчення історичного та культурного контексту, збереження автентичного характеру тексту та виправлення орфографічних та граматичних помилок. Також потрібно забезпечити логічну та зрозумілу композицію твору та його остаточний вигляд [1, с. 19].

Для досягнення мети редакційної роботи над цим твором, редактор повинен дотримуватись декількох ключових принципів:

Збереження автентичності тексту. Оскільки «Вибране листування на тлі доби» є історичним документом, важливо зберегти автентичний характер тексту, тобто відтворити мову та стиль листів таким, як вони були написані авторами.

Забезпечення логічної та зрозумілої композиції. Редактор повинен звернути увагу на послідовність розташування листів та додаткової інформації, що може доповнювати текст. Також важливо розглядати листи не тільки окремо, але й у зв'язку один з одним, щоб зрозуміти повну картину того, що відбувалося в цей період.

Дотримання стандартів оформлення та правопису. Редактор повинен враховувати відповідні стандарти правопису та пунктуації для мови, на якій написаний текст. Також потрібно дотримуватись стандартів оформлення книги, щоб забезпечити зручне та читабельне видання.

Перевірка фактологічної точності. Редактор повинен перевірити правильність дат, імен та подій, що згадуються в тексті, а також перевірити джерела та забезпечити відповідність тексту історичним фактам.

Співпраця з автором. Редактор повинен співпрацювати з автором твору, щоб забезпечити відповідність його візії та побажань. Важливо розуміти авторський стиль та бачення, щоб відтворити його у кінцевому виданні.

Над твором «Вибране листування на тлі доби» також потрібно звернути увагу на наступні аспекти редакційної роботи:

1. Реставрація та збереження оригінальних документів: Якщо наявні оригінальні листи або їх копії, редактор повинен удосконалити їх фізичний стан і забезпечити їх збереження. Це може включати використання спеціальних методів реставрації, цифровізацію або репродукцію.

2. Аннотування та коментування: Редакційна робота може включати додавання анотацій та коментарів до окремих листів або фрагментів тексту. Це допоможе читачеві краще розуміти контекст, історичну вагу та значення кожного листа.

3. Підготовка ілюстрацій: Якщо доступні фотографії або ілюстрації, пов'язані з листуванням або особами, які в ньому беруть участь, редактор може включити їх до видання. Це можуть бути портрети авторів, фотографії історичних подій або релевантні зображення, які доповнюють текст.

4. Редагування структури та форматування: Редактор повинен розглянути структуру твору та розміщення листів у тексті. Важливо визначити послідовність, логічний розподіл і належне форматування, щоб забезпечити чіткість та легкість читання.

5. Перевірка використання джерел та цитування: Редактор повинен перевірити, чи наведено відповідні джерела цитування, посилання на листи.

6. Виправлення орфографічних та граматичних помилок: Редактор повинен уважно переглянути текст і виправити будь-які помилки у правописі, граматиці, пунктуації та стилістичних аспектах. Це включає виправлення

помилкових слів, неправильних речень, неконсистентного вживання часових форм тощо.

7. Контекстуалізація: листи, які увійшли до видання, можуть мати важливий історичний контекст. Редактор повинен провести дослідження, щоб краще зрозуміти тліні події, згадуваних у листах, та відповідних історичних персонажів. Це допоможе збагатити текст коментарями та поясненнями.

8. Структурування та нумерація листів: у разі, якщо листи не мають вже існуючої послідовності або нумерації, редактор може вирішити впровадити логічну структуру або систему нумерації, щоб допомогти читачеві легше орієнтуватися в тексті. Це може бути початком нового розділу, використанням логічних підрозділів або просто нумерацією листів за порядком.

9. Редактування довжини тексту: у залежності від формату видання, редактор може вносити зміни до довжини тексту, здійснюючи скорочення або розширення окремих листів. Це може стосуватися вилучення непотрібних повторів, зведення до основного змісту або додавання додаткової інформації для більш повного розуміння контексту.

10. Коректура та остаточний перегляд: після завершення редакційної роботи, редактор повинен виконати коректуру, переконавшись, що всі виправлення були зроблені належним чином і що весь текст відповідає вимогам стилю, форматування та розміщення [28, с. 48].

В цілому, редакційна робота над твором «Вибране листування на тлі доби» є складним та відповідальним завданням, яке вимагає високої професійної компетенції. Редактор повинен бути дуже уважним до деталей, вміти аналізувати та редагувати текст, щоб забезпечити його якість та зрозумілість для читача.

Після завершення редакційної роботи, твір може бути виданий у форматі книги, яка стане цінним джерелом інформації для тих, хто цікавиться історією України та розвитком української літератури.

2.2 Специфіка редакційної роботи над твором «Перегук двох»

«Перегук двох» – це художній твір, що потребує редакційної роботи з урахуванням його жанру та стилю. Редактор повинен враховувати особливості твору, щоб зберегти його відтінки та настрої, а також забезпечити якість та зрозумілість для читача.

Основні принципи редакційної роботи над твором «Перегук двох»:

Збереження стилю та настрою. Оскільки «Перегук двох» є художнім твором, важливо зберегти його стиль та настрої. Редактор повинен враховувати авторський погляд на тему, настрої твору та стиль письма, щоб забезпечити його якість та зрозумілість для читача.

Перевірка логіки та послідовності. Редактор повинен перевірити послідовність розташування епізодів та логіку розвитку сюжету, щоб забезпечити зрозумілість та логічність твору.

Дотримання стандартів правопису та оформлення. Редактор повинен враховувати стандарти правопису та пунктуації для мови, на якій написаний текст, а також стандарти оформлення книги, щоб забезпечити зручне та читабельне видання.

Редагування структури та мови. Редактор повинен редагувати мову та структуру речення, щоб зробити їх більш зрозумілими та логічними. Важливо також забезпечити належний рівень складності тексту, щоб він був зрозумілий для широкого кола читачів.

Співпраця з автором. Редактор повинен співпрацювати з автором твору, щоб забезпечити відповідність його візії та побажань. Важливо розуміти авторський погляд та стиль письма, а також враховувати його зауваження та пропозиції щодо редагування твору.

Збереження автентичності героїв. У процесі редакційної роботи редактор повинен забезпечити збереження індивідуальності та автентичності героїв твору. Кожен з них має свій унікальний голос, мовленнєві особливості та спосіб вираження думок. Редактор повинен бути уважним до цих деталей, щоб герої зберегли свою оригінальність та виразність.

Виправлення стилістичних неточностей. Редактор повинен звернути увагу на стилістичні неточності та недоліки в тексті. Це можуть бути некоректне використання лексичних одиниць, неправильне вживання фразеологізмів або метафор, відсутність послідовності у використанні лексичних засобів тощо. Редактор повинен допомогти автору виправити ці неточності та забезпечити стилістичну гармонію у тексті.

Покращення діалогів. Оскільки «Перегук двох» є оповіданням-діалогом, редактор повинен звернути особливу увагу на якість та автентичність діалогів. Важливо, щоб репліки героїв були живими, відображали їхні характери та емоції, а також забезпечували зрозумілість та логічність. Редактор може внести пропозиції щодо покращення діалогів, уточнити або розвинути деякі ідеї, що висловлюються героями.

Акцентування ключових моментів. Редактор може допомогти автору підкреслити та акцентувати ключові моменти в творі. Це може бути зроблено шляхом використання літературних засобів, таких як повтори, метафори, риторичні питання тощо. Редактор повинен знайти та підкреслити сильні сторони твору, надати їм більшої ваги та виразності.

Контроль за мовними помилками. Редактор повинен бути уважним до мовних помилок, таких як орфографічні, граматичні або пунктуаційні. Важливо виправити ці помилки та забезпечити високу якість мовлення. Редактор також може розглянути використання сленгу або діалектів у тексті та вирішити, чи вони відповідають контексту твору та чи є зрозумілими для читача.

Консистентність і зв'язність. Редактор повинен перевірити консистентність та зв'язність тексту. Важливо, щоб розташування епізодів та логіка розвитку сюжету були послідовними і зрозумілими для читача. Редактор може виявити потенційні розбіжності у тексті та запропонувати варіанти для їх вирішення, щоб забезпечити логічну побудову твору.

Перевірка фактичних помилок. Якщо у творі «Перегук двох» присутні фактичні дані (історичні, наукові тощо), редактор повинен перевірити їх на

достовірність. Важливо, щоб твір був оснований на правдивих фактах, а будь-які недостовірні відомості були виправлені або вилучені.

Розширення лексичного розмаїття. Редактор може запропонувати автору розширити лексичне розмаїття тексту шляхом використання різних синонімів, епітетів, аналогій та інших літературних засобів. Це допоможе зробити текст більш насиченим, цікавим і зрозумілим для читача.

Адаптація до цільової аудиторії. Редактор повинен враховувати цільову аудиторію твору «Перегук двох» при проведенні редакційної роботи. Якщо твір призначений для широкої аудиторії, редактор повинен забезпечити зрозумілість та доступність тексту. Якщо цільовою аудиторією є фахівці або спеціалісти у певній галузі, редактор може врахувати їх потреби та поглибити мовленнєві деталі.

Збереження авторського голосу. Незважаючи на всі редакційні зміни та пропозиції, редактор повинен зберегти авторський голос у творі. Важливо, щоб текст залишався автентичним та виражав ідеї, почуття та погляди автора. Редактор може пропонувати варіанти виразу або структури речення, але кінцеве рішення щодо змін має залежати від автора [22, с. 112]..

Після завершення редакційної роботи, твір може бути виданий у форматі книги, яка стане цінним джерелом для любителів літератури та для тих, хто цікавиться розвитком української культури та мови. Окрім того, «Перегук двох» може бути використаний у навчальних закладах як додатковий матеріал для вивчення української літератури та мови

Також важливо зазначити, що редактор повинен бути уважним до специфіки жанру «Перегуку двох». Це оповідання-діалог, де обидва герої ведуть монологічний розповідь. Тому, редактор повинен звернути увагу на те, як перетинаються діалогові лінії, як ведуть себе герої під час діалогу, як використовуються діалогові знаки тощо.

Крім того, редактор повинен звернути увагу на ритміку та мелодійність тексту. Оскільки «Перегук двох» написаний у поетичному стилі, важливо

зберегти мелодійність та ритміку тексту, щоб він був приємним для читання та легко засвоювався читачем.

Загалом, редакційна робота над «Перегуком двох» повинна бути проведена з великою увагою до деталей та уважним аналізом стилю та настрою твору. Важливо зберегти авторський погляд та стиль письма, а також забезпечити логічність та зрозумілість тексту. Таким чином, редакційна робота допоможе зробити «Перегук двох» ще більш цінним твором української літератури та культури.

Після завершення редакційної роботи, твір може бути виданий у друкованому вигляді або в електронному форматі. Друковане видання може бути розповсюджене в книгарнях та бібліотеках, а електронне видання може бути опубліковане на літературних сайтах або збережене в електронних архівах.

Крім того, «Перегук двох» може бути використаний у навчальних закладах як додатковий матеріал для вивчення української літератури та мови. Такий твір допоможе студентам розвивати навички аналізу та інтерпретації художнього тексту, а також поглибити знання про українську літературу та її розвиток [7, с. 96].

Крім того, автор може використовувати редакційні зауваження та пропозиції при написанні нових творів. Редактор може надати автору цінний фідбек щодо стилю та форматування тексту, а також допомогти покращити його письмові навички.

У загальному, редакційна робота над «Перегуком двох» є важливим етапом у процесі створення твору. Редактор повинен зберегти авторський стиль та погляд, але в той же час забезпечити логічність та зрозумілість тексту, а також звернути увагу на особливості жанру та мелодійність тексту. Кінцевий результат редакційної роботи повинен бути професійним та якісним твором української літератури.

2.3 Порівняльний аналіз досліджених творів

Якщо ми говоримо про порівняльний аналіз досліджених творів, то потрібно враховувати кілька аспектів, таких як жанр, стиль, тематика, художні засоби та їх використання, а також мета та аудиторія творів.

Наприклад, якщо порівнювати твір «Вибране листування на тлі доби» та «Перегук двох», то можна зазначити наступне:

Жанр: «Вибране листування на тлі доби» є збіркою листів, а «Перегук двох» – поезійною збіркою.

Стиль: стиль творів відрізняється, оскільки «Вибране листування на тлі доби» містить формальні, офіційні листи, тоді як «Перегук двох» – це лірична поезія, де використовується багато метафор та емоційних засобів.

Тематика: тематика творів також різна. У «Вибраному листуванні на тлі доби» мова йде про важливі історичні події, відображаються погляди на політичну та культурну ситуацію у країні, тоді як у «Перегуку двох» – це теми кохання, долі, втрати та смутку [4, с. 78].

Художні засоби та їх використання: у «Вибраному листуванні на тлі доби» використовуються формальні стилістичні засоби, такі як епітети, анафори, звертання до історичних подій, тощо. У «Перегуку двох» використовуються метафори, порівняння, емоційна та лірична мова.

Мета та аудиторія творів: «Вибране листування на тлі доби» адресовано широкій аудиторії, яка цікавиться історією та політикою, тоді як «Перегук двох» більше спрямований на людей, які зацікавлені в літературі та поезії, та тих, хто шукає втіху в емоційній та ліричній мові [26, с. 313].

Отже, можна зазначити, що обидва твори мають свої особливості та специфіку, проте вони відрізняються за жанром, стилем, тематикою та аудиторією, на яку вони спрямовані. Також важливо зазначити, що кожен з цих творів відображає певний контекст часу, в якому вони були створені, та відображає погляди та думки авторів на різні аспекти життя.

У творах «Вибране листування на тлі доби» та «Перегук двох» можна помітити загальну рису – це бажання висловитися, поділитися своїми думками

та враженнями зі світом. Обидва твори містять в собі елементи автобіографії та зображують особистий світ авторів.

Проте, у той час як «Вибране листування на тлі доби» складається з листів, які були написані за декілька десятиліть, та які охоплюють різні теми, від літератури та мистецтва до політики та соціальних проблем, «Перегук двох» складається з діалогу між двома людьми, що обговорюють поезію та своє відношення до неї.

Крім того, «Вибране листування на тлі доби» – це твір, що містить фрагменти листування з різних епох та з різних частин світу, який розповідає про культурне та історичне середовище, де ці листи були написані. У свою чергу, «Перегук двох» – це ліричний діалог, що дозволяє читачеві зануритися у світ поезії та розділити емоції та почуття, які вона викликає.

Одним з додаткових аспектів, який можна розглянути, є структура творів. «Вибране листування на тлі доби» як збірка листів може мати більш фрагментарну структуру, де кожен лист може бути окремим епізодом або містити окрему історію. З іншого боку, «Перегук двох» як поезійна збірка може мати внутрішню організацію, де вірші взаємодіють між собою та створюють певний сюжетний або емоційний лад.

Також можна додати аналіз мовного оформлення та характеристики авторського стилю. «Вибране листування на тлі доби» може використовувати більш формальну та офіційну мову, адже листи можуть бути адресовані відомим особистостям, діловим партнерам тощо. За своєю чергою, «Перегук двох» може мати більш експресивну та поетичну мову, де автори використовують літературні засоби для створення особливого настрою та емоційного впливу.

Крім того, можна провести аналіз образів та символіки в обох творах. «Вибране листування на тлі доби» може містити образи та символи, пов'язані з історичними подіями або культурним контекстом того часу, коли були написані листи. У «Перегуку двох» можна знайти образи та символи, пов'язані з природою, коханням, роздумами про життя та смерть.

Також важливо дослідити контекст, в якому були створені ці твори, а також вплив цього контексту на їх стиль, тематику та виразні засоби. Наприклад, «Вибране листування на тлі доби» може бути написане в період історичних змін або політичних перетворень, що відображається у виборі тем та стилю листів. «Перегук двох» може бути пов'язаний з певними літературними чи культурними рухами, які вплинули на творчість авторів.

Нарешті, можна провести аналіз реакції читачів на ці твори. Це можна зробити шляхом дослідження літературних рецензій, критичних статей або відгуків читачів. Це дозволить отримати більш повну картину про вплив цих творів на читачів та їх сприйняття.

Отже, обидва твори мають свої унікальні риси та специфіку, що відображають інтереси та погляди їх авторів на життя та світ навколо нас.

Ще однією важливою різницею між цими творами є їхнє спілкування з читачами. «Вибране листування на тлі доби» більше спрямоване на дослідників історії та культури, літературних критиків, або на тих, хто зацікавлений в культурному і життєвому середовищі, де були написані листи. У той час як «Перегук двох» може зацікавити широке коло читачів, які люблять поезію, або тих, хто шукає втіху в ліричній мові та романтичних відчуттях [17, с. 111].

Крім того, «Вибране листування на тлі доби» дозволяє читачеві отримати широку інформацію про різні епохи та країни, з яких були написані листи, а також про культурні та історичні події того часу. З іншого боку, «Перегук двох» зосереджений на поезії та відчуттях, які вона викликає, та надає можливість читачеві зануритися у світ поезії та спілкуватися з авторами.

Отже, «Вибране листування на тлі доби» та «Перегук двох» є різними за жанром, стилем, тематикою та аудиторією, на яку вони спрямовані. Вони мають свої унікальні риси, які відображають інтереси та погляди їх авторів на життя та світ навколо нас. Водночас, ці твори мають спільну рису – бажання висловитися та поділитися своїми думками та враженнями з читачами.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи роботу на тему «Особливості редакційно-видавничого втілення епістолярної літератури», можна зробити висновок, що епістолярна література є важливим елементом культурної спадщини та відображає історичні, соціальні та культурні зміни в різні епохи.

Дослідження видань «Перегук двох» та «Вибране листування на тлі доби 1992-2002» дозволило виявити різні особливості редакційно-видавничого процесу, які впливають на сприйняття творів читачами. Зокрема, відмінності в обсягу, стилістиці та тематиці впливають на цільову аудиторію та спосіб сприйняття творів.

Порівняння видань «Перегук двох» та «Вибране листування на тлі доби 1992-2002» засвідчило різницю у їх структурі та характері. «Вибране листування на тлі доби 1992-2002» як збірка листів має більш фрагментарну структуру, де кожен лист може бути окремим епізодом або містити окрему історію. У той же час, «Перегук двох» як поезійна збірка має внутрішню організацію, де вірші взаємодіють між собою та створюють певний сюжетний або емоційний лад.

Також виявлено відмінності в мовному оформленні та характеристиках авторського стилю цих видань. «Вибране листування на тлі доби 1992-2002» використовує більш формальну та офіційну мову, оскільки листи можуть бути адресовані відомим особистостям, діловим партнерам тощо. За своєю чергою, «Перегук двох» має більш експресивну та поетичну мову, де автори використовують літературні засоби для створення особливого настрою та емоційного впливу.

Контекст та вплив суспільних факторів також відображаються у виданнях. «Вибране листування на тлі доби 1992-2002» може бути пов'язане з періодом історичних змін, що знаходить відображення у виборі тем та стилістиці листів. «Перегук двох» може бути пов'язаний з певними літературними чи культурними рухами, що вплинули на творчість авторів.

Реакція читачів також є важливим фактором, що доповнює дослідження. Дослідження рецензій, критичних статей та відгуків читачів може показати, як ці видання сприймаються громадськістю та який вплив вони мають на читачів.

Загалом, порівняльний аналіз «Вибраного листування на тлі доби 1992-2002» та «Перегуку двох» дозволив виявити різноманітні особливості їх редакційно-видавничого втілення. Це включає структуру творів, мовне оформлення, образи та символіку, контекст та реакцію читачів. Дослідження цих аспектів дозволило більш глибоко розуміти істоту епістолярної літератури та її втілення в конкретних виданнях.

Крім того, редакційно-видавничий процес є важливим етапом у формуванні кінцевого вигляду твору та його якості. Редактори та видавці мають велику відповідальність за збереження автентичності твору та його оформлення, щоб зробити його доступним та зрозумілим для читачів.

Таким чином, важливість редакційно-видавничого процесу у втіленні епістолярної літератури підкреслюється високою якістю видань, яка залежить від досконалості роботи редакторів та видавців. Вони мають зберігати автентичний стиль твору та оформлювати його таким чином, щоб передати настрій та емоції авторів та зробити ці твори доступними та зрозумілими для широкої аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко С. В. Будова листів О. С. Пушкіна: лінгвістика тексту. Київ, 2015. 154 с.
2. Вашків Л. П. Епістолярна літературна критика: становлення, функції в літературному процесі. Тернопіль, 2014. 134 с.
3. Греч Н. І. Підручник російської літератури. Санкт-Петербург, 2016. Ч. 1. 218 с.
4. Ільків А. В. Від свободної орлиці до ніжної голубки: своєрідність епістолярних діалогів Ольги Кобилянської. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*: зб. наук. праць. Чернівці : Чернівецький нац. університет, 2013. Вип. 697–699: Слов'янська філологія. С. 117–122.
5. Ільків А. В. Відтінки кохання в епістолярних романах М. Коцюбинського: між жертівністю і нарцисизмом. Літературознавчі студії: збірник наукових праць. Київ, 2015. Вип. 41. Ч.1. С. 93–100.
6. Ільків А. В. Деякі штрихи до епістолярного образу Тараса Шевченка: на матеріалі інтимного листування. Мандрівець, 2014. № 6. С. 57–62.
7. Ільків А. В. Інтимний лист і сфера сакрального: концептуалізація «душі» і «серця» в інтимному епістолярію П. Куліша. *Вісник Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника*. Серія «Філологія», 2013–2014. Вип. 40–41. С. 96–100.
8. Ільків А. В. Концепт «серце» в інтимних листах українських романтиків. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського*: зб. наук. праць. Серія «Філологічні науки (літературознавство)». Миколаїв : МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2015. № 1. С. 61–65.
9. Ільків А. В. Між двох світів: поетика інтимного епістолярію М. Коцюбинського. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського*: зб. наук. праць. Серія «Філологічні науки

(літературознавство)». Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2014. Вип. 4.13 (104). С. 93–96.

10. Ільків А. В. Ольга Кобилянська в листах Остапа Луцького. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія «Філологічні науки (літературознавство)». 2014. № 19. С. 38–43.

11. Ільків А. В. Особливості чоловічого автобіографізму в епістолярному діалозі «В. Стефаник – В. Морачевський». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Філологічна». 2015. № 18. С. 26–30.

12. Ільків А. В. Художня концепція жінки в інтимному епістолярію українських романтиків. *Прикарпатський вісник НТШ «Слово»*. 2014. №2 (26). С. 125–134.

13. Копач О. О. З постепізоду Григорія Сковороди: збірник наукових праць Канадської національної академії наук. Торонто, 2012. С. 133–142.

14. Коцюбинська М. Х. «Тверда і нетлінна»: роздуми про творчість літ. Київ, 2014. 299 с.

15. Крижанівський С. А. То що ж таке рід – рід, вид чи різновид: збірник: задачі, жанри. Літературно-критичні внески. Вип. 1. Київ, 2014. 214 с.

16. Кузьменко В. І. Лист письменника в українському літературному процесі 1920-1950-х років. Київ, 2015. 306 с.

17. Ляхова Ж. С. Теоретичні питання літературознавства української літератури: III Міжнародний конгрес україністів. Харків, 2015. Т. Літературознавство. С. 85–91.

18. Мазоха Г. С. Відлуння епохи: письменницький епістолярій другої половини ХХ ст. : науково-документальне видання. Київ : Міленіум, 2006. 184 с.

19. Медведєв П. Н. Формальний метод у літературознавстві / за ред. М. М. Бахтін М. М. Москва, 2013. 275 с.

20. Межелайтіс Е. Б. Молі: монолог. Москва, 2015. 212 с.

21. Назарук М. Й. Українська епістолярна проза кінця XVI — початку XVII ст.: дис. ... канд. філ. наук. Київ, 2013. 192 с.
22. Паперно І. А. До вивчення поетики письма: уч. зап Тартусівський університет, 2014. Вип. 420. С. 105–111.
23. Пушкін О. С. Листи. Москва, 2013. Т. 1. С. 3–48.
24. Стасов В. В. Листи. Москва, 2014. 49 с.
25. Степанов Г. В. Мова літератури: поетика. Москва, 2014. 312 с.
26. Ткачівський В. В. Німецька спадщина І. Франка та її домінанти: матеріали II Міжн. українців. Львів, 2013. Т. Літературознавство. С. 313–314.
27. Тургенєв І. Є. Повне зібрання нарисів і листів: листи. Т. 1. С. 15–144.
28. Шевельов Ю. В. Листи Куліша і Куліш у листах: вибрані листи Пантелеймона Куліша укр. Нью-Йорк-Торонто, 2013. С. 48–96.
29. Шерех Ю. В. Третя варта: література, мистецтво, ідеологія. Київ: Дніпро, 2013. 347 с.
30. Sicard Cl. Le Journal de R. Martin du Gard, 1940. 312 s.

Рецензія на дипломну роботу
студентки групи В-41 Бакай Тетяни Павлівни
**«Особливості редакційно-видавничого втілення епістолярної
літератури на прикладі видань «Перегук двох» та «Вибране листування на
тлі доби 1992-2002»»**

Епістолярна література часто є унікальним джерелом для дослідження літературних творів. Вона надає доступ до автентичних голосів письменників та їхніх інтимних думок, емоцій та творчих процесів. Дослідження епістолярних творів допомагає вивчати стиль, тематику, жанрові особливості та розвиток літератури. Обрані студенткою Бакай Тетяною для аналізу видання «Перегук двох» та «Вибране листування на тлі доби 1992-2002» є дуже цікавими для аналізу. Загальні підходи до вивчення епістолярію можуть допомогти в розумінні історії, культури та мови. Ажде вони дозволяють розглянути листи з різних точок зору та збагатити наше розуміння різних аспектів життя та культури в різні епохи та культури.

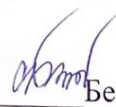
У матеріалі першого розділу – «Теоретичні основи дослідження епістолярію» студентка акцентує на тому, що у загальному розумінні, епістолярне листування відкриває можливості для глибшого розуміння людського досвіду, сприяє збереженню історії та культури, а також дозволяє зблизити людей, які знаходяться на відстані, через обмін почуттями та думками. Аналізує український епістолярій: його сутність, особливості. Загальні підходи вивчення епістолярію, визначаючи його як літературний жанр, який включає в себе листування. Вивчення епістолярію може бути корисним для розуміння культурних, історичних, соціальних та інших аспектів життя людей минулих часів. Виділяє декілька загальних підходів до вивчення епістолярію. Предметом дослідження також стають особливості та класифікація епістолярних текстів.

Другий розділ має назву «Дослідження редакційно-видавничих особливостей у творах «перегук двох» та «вибране листування на тлі доби (1992-2002)», де студентка аналізує особливості редакційної роботи над твором «Вибране листування на тлі доби».

Текст дипломної роботи Тетяни завершують висновки, що епістолярне листування також має велике значення як історичний та культурний документ. Листи зберігають історію, соціальні та культурні звичаї свого часу, список використаних джерел. Вважаємо, що дана структура викладу аналізованого матеріалу є цілком виправданою.

Потребує уточнення таке питання: Чи досліджено контекст, в якому були створені твори, якщо так, то чи прослідковано вплив цього контексту на їх стиль, тематику та художні засоби?

В цілому дипломна виконана студенткою Тетяною Бакай логічно і технологічно грамотно з дослідницької точки зору. А тому, на наше переконання, запропонована робота є самостійним, цікавим дослідженням проблеми редакторсько-видавничої практики епістолярної літератури, а її авторка – Тетяна Павлівна – заслуговує на високу оцінку.

Рецензент  Бездіжа А. А.
22 червня 2021 р.

Ім'я користувача:
Владислава Капітан

Дата перевірки:
19.06.2023 15:29:01 MSK

Дата звіту:
29.06.2023 15:08:08 MSK

ID перевірки:
1015646778

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

ID користувача:
100011655

Назва документа: Бакай Тетяна

Кількість сторінок: 37 Кількість слів: 8515 Кількість символів: 63553 Розмір файлу: 96.96 KB ID файлу: 1015292744

4.51% Схожість

Найбільша схожість: 2.2% з Інтернет-джерелом (http://dskkfrfkbyf.blogspot.com/2014/12/blog-post_94.html)

4.51% Джерела з Інтернету

46

Сторінка 39

Не знайдено джерел з Бібліотеки

3.79% Цитат

Цитати

14

Сторінка 40

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Деякі джерела вилучено автоматично (фільтри вилучення: кількість знайдених слів є меншою за 8 слів та 0%)

0% Вилучення з Інтернету

1

Сторінка 41

Немає вилучених бібліотечних джерел